

Nato je spregovoril tajnik A. Kutin par besed novim gg. kolegijam in kolegom. S toplimi akcenti jih je izpodbujal na resno in težavno delo ljudskih vzgojiteljev v šoli in izven nje ter jih prosil, naj nam bodo zvesti in odkriti tovariši, iskreni rodoljubi in odločni ter značajni možje.

Tovariš Rakovšček je jako zanimivo poročal o stanovski organizaciji in o pridobivanju šoli odrasle mladine. Priporočal je organizirano izvenšolsko prosvetno in socialno delo ter posebno poudarjal, da moramo biti demokratični, ker smo zaradi ljudstva tu.

Gospica koleginja Pavšičeva je nato po svojem poročilu o zborovanju „Zaveze“ v soglasju s predgovornikom in na podlagi njegovih izvajanj predlagala poseben odsek za organizacijo izvenšolskega kulturnega in socialnega delovanja učiteljstva. Po Kutinovem nasvetu se je poverila ta naloga že obstoječemu odseku za politično organizacijo.

Prav zanimivo je bilo poročilo zastopnikov učiteljstva v c. kr. okr. svetu. Navzoča sta bila oba zastopnika, kakor tudi g. nadzornik. Posamezni učitelji so stavliali vprašanja katera sta onadva pojasnjevala. Razen v dveh točkah (neko premeščenje in triletni dopust!) je učiteljstvo vzelo na znanje njihovo delovanje, še posebej upošteva težavne okoliščine, ki ovirajo dosego večjih uspehov. Učiteljstvo jima je hvaležno, da sta drage volje poročala ter nista nasprotna stvarni in mirni kritiki.

Volitev odbora se je izvršila po listkih. Izvoljeni so bili skoraj soglasno vsi prejšnji odborniki, le mesto tov. Stresa, ki je premeščen v Cerkno in bi se težko udeleževal sej, je prišel v odbor Rakovšček.

Po dovršenem zborovanju smo imeli pri Kotlarju skupno kosilo, kjer smo v lepi slogi še marsikatero rekli v pouk in razvedrilo. Dal Bog, da bi se še večkrat sešli v tako obilem številu!

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVIII. Štev. 8. — Tovariš A. Pesek objavlja na uvodnem mestu spis „Tudi osebná pola“, kjer pripoveduje, kako praktično je uredil na svoji šoli zapisnik izposojenih knjig iz šolarske knjižnice, ki podaja pregled o vseh knjigah, ki jih je prečital otrok v šoloobiskujoči dobi. Posnemanja vredno! — Ivan Bajželj objavlja konec znamenitega spisa o „Telesni vzgoji“, ki brezdvomno zasluži največjega uvaževanja. — „Triandrus“ se imenuje spis Mira Šijanča, v katerem bo opisal Aristotela, Platona in Sokrata, „to trojico cvetu na pedagoškem polju“. V tej številki začenja s Sokratom. Zanimivo delo! — „Nazorni uk — propedeutika realij“ je naslov nadaljevanja spisa Elize Kukovčeve (Iz zgodovine). — „Književno poročilo“ prijavlja oceno Drescherjeve knjige „Elternabende“ (spisal Ant. Leban), Lapajnetove knjige „Slovenski posojilničar“ ter navaja tiste knjige „Slov. Šol. Matic“, ki jih priporoča naučno ministrstvo. — „Razgled“ (Listek — Pedagoški paberki — Kronika) je bogato založen z raznovrstnim drobižem.

Domače ognjišče. Štev. 8. ima to-le vsebino: 1. Jerica Zemljanova: Otroci, naši biseri, pazimo nanje! — 2. Rudolf Horvat: O vzgoji otrok v predšolski dobi. — 3. Ob počitnicah. — 4. Mladika, prvi slovenski penzionat ženskega vzgojevalnega in nabraževalnega društva v Ljubljani. — 5. Listek. Ivo Trošt: Veliki Martinek. — 6. Dopisi. — 7. Drobline. — Toplo priporočamo.

Zvonček prijavlja v 9. letošnji številki to izbrano in raznovrstno vsebino: 1. Borisove pesmi. — 2. V Konjskih vodah. Andrej Rapč. Povest. — 3. Prvi grozd. Slika. — 4. Tat. Slika v barvotisku. — 5. Čebelica in čmrlj. Sorin. Basen. — 6. Tiho, vse tiše... Fran Žgur. Pesem. — 7. Enopérka. Avguštín Šabec. Poučni spis. — 8. Zgode in nezgode. Iv. Kiferle. Povest. — 9. Veseli ljudje. Slika v barvotisku. — 10. Premodre glave. Silvester K. Narodna smešnica. — 11. Raszodba. Ivo Trošt. Povest. — 12. Ježovo potovanje. Borisov. Pesem. — 13. Dober tek. Slika v barvotisku. — 14. Križi in težave iz mojih dijaških let. Fr. Rojce. Povest. — 15. Pouk in zabava. Besedna naloga. Lina. — Rešitev. — Koticék gospoda Doropoljskega.

Zreo učitelj. Napisao Davorin Trstenjak. Zagreb 1907. Nakladom Hrvatske knjižare i industrije papira (Lav. Klein) u Zagrebu. — Str. 243, cena 1 K 60 h. — O tem znamenitem delu izpregovorimo pozneje.

Dragotin Kette: Poezije. Naznanili smo že, da so izšle Poezije mladega pesnika Dragotina Ketteja v drugi, pomnoženi in ilustrovani izdaji, ki jo je oskrbel podjetni založnik L. Schwentner. — Sodba o pesniku Ketteju je že gotova. Vsa kritika — tudi naša — jo je izrekla že ob prvi izdaji njegovih pesmi: Kette je brez dvoma eden najnadarjenejših slovenskih lirikov, katerega pesniška sila se kaže v zmagoslavnem sijaju njegovih sonetov. Jezik je zvoneč in ubraz, ton pesmi naroden. Bil je šele v razvoju svojega pesniškega ustvarjanja. Dvignil bi se visoko kakor malokdo pred njim in za njim, a zadela ga je usoda toliko mladih izvoljenih Slovencev: umrl je! — To je jedro vseh kritik, ki so že bile izrečene. Ponavljamo ga danes, saj se ne da ob teh Poezijah nič drugače misliti in soditi. Kar je — je in ostane! — Tej izdaji so dodane nekatere drobne pesemce in pripovedne stvarce, ki jih je napisal Kette slovenski mladini. Toda ne pod vplivom „Vrtčevega“ urednika, kakor piše „Dom in Svet“, ampak pod vplivom lastnega pesniškega genija. Tako sugeriranje „vplivanja“ je prazna fraza in golo bahaštvo. — Ilustracije je izvršil Maksim Gaspari. V veliki večini so te risbe krasne, ker se vjemajo z besedilom tako, kakor bi same iztekle iz njega. — Zunaj in znotraj je ta knjiga v resnici lepa.

Politiški pregled.

* **Češki socialni demokratje na Moravskem in geslo:** Češki otrok v češko šolo! 18. pret. m. je bilo v Brnu sedem shodov čeških soc. demokratov, potem shod na Kralovem Polju, tabori v Židenicah, v Zabřehu in v Hrabovem pri Mor. Ostravi, ki so se pečali vsi s šolskim vprašanjem. Na taboru v Zabřehu je bila sprejeta resolucija, v kateri se pravi: „Nadalje nalaga tabor vsem delavskim očetom in materam kot moralno dolžnost, držati se pri upisovanju otrok v šolo edino pravega načela velikega učitelja narodov Jana Amosa Komenskega: Češki otrok v češko šolo! — Na taboru v Hrabovem so sprejeli udeleženci resolucijo: „Proglašamo, da smo si vsvesti, da se more samo v materinski in položiti temelj k temu, da bi se iz mladine vzgojevali ponosni državljani, ki bodo znali kdaj braniti svoje pravice. Pozivamo tudi zavedne sodruge in sodržavljane, da bi svojih otrok ne oropali edino prave vzgoje, ki je mogoča samo v materinskem jeziku, s tem, da jih pošiljajo v ponemnujoče in poneumnjujoče šole ter obljublamo, da si bomo prizadevali, da bo poneumnova nje delavskih otrok v šolah s tujim učnim jezikom prenehala.“

* **Vlada v službi škofov.** „Venkov“ poroča, da so namestništva na Češkem, Moravskem in v Šleziji zaupno naročila političnim oblastim, naj strogo opazujejo duhovnike, ki so pristaši novega reformnega gibanja in sploh nezadovoljni elementi ter naj vestno poročajo deželni vladam, kaj so opazili.

* **Razdelitev deželnega šol. sveta na Moravskem v nemški in češki oddelek** je izvršena, kakor smo že poročali. Na temelju zakona z dne 27. oktobra 1905. l. je češki in nemški oddelek eden od drugega popolnoma neodvisen ter uraduje in sklepa samostojno. Naloga vsakega teh dveh oddelkov je: nadzorovati okrajne in mestne šolske svete, učiteljišča in tem pripadajoče vadnice ter na njih stopnji stoječe privatne in strokovne šole. Imenovana oddelka šolskega sveta imata pravico imenovati učitelje po veljavnih predpisih, potrjevati ravnatelje in učitelje na občinskih srednjih šolah, podajati zvedenska mnenja o šolskih knjigah in učnih pripomočkih za srednje in strokovne šole. Vsakemu oddelku predseduje predsednik ali po njem določeni namestnik. Člani vsakega oddelka so: 1. pet zastopnikov deželnega odbora, 2. zastopnik mesta Brna, 3. referent za administrativne (upravne) in gospodarske reči, 4. deželni šolski nadzorniki, ki jim je stalno poverjeno nadzorstvo nad češkimi ali nemškimi šolami, 5. dva katoliška, en protestantski duhovnik in en zastopnik židovske vere, 6. trije zastopniki učiteljskega stanu, in sicer eden za ljudske šole, eden za realke, eden za gimnazije. Uradni in obravnavalni jezik je v češkem oddelku češki, v nem-

škem nemški. — Bi se li ne dala ta in še mnogo drugih lepih in praktičnih uredb, ki so se na Moravskem obnesle, uvesti tudi na Štajerskem, Goriškem, v Istri?

* **Vprašanje o jugoslovanskem ministru.** Iz Prage javljajo: Nasproti izjavi posl. dr. Šusteršiča, češ, da je vest o imenovanju jugoslovanskega ministra rojaka le izmišljotina, izjavlja glasilo dr. Kramařa, da ta vest ni brez podlage, marveč da so se v resnici vršila pogajanja ter da je uresničenje tega načrta odvisno od položaja ob otvoritvi parlamenta. — Šusteršiča menda le jezi, ker on ne pride v poštev.

* **Samostojna evangelijska cerkev na Hrvaškem.** V Novi Pazovi so zastopniki evangelijske cerkve na Hrvaškem sklenili, da se odcepijo od Ogrske in ustanove samostojno evangelijsko cerkev na Hrvaškem. Tej cerkvi se pridružijo tudi protestanti na Srbskem.

* **Protí nemškim šolam** je pričel češki narodni svet akcijo. Vpliva na češke družine z odločnostjo, naj v Pragi svojih otrok ne pošiljajo v nemške šola. Tako hočejo prisiliti, da oblasti preskrbe dosti čeških šol, in da se dokaže, kako malo je Nemcev v mestu.

* **Justična reforma v Macedoniji** je nujno potrebna. Po načrtu Avstrije in Rusije se ima ustanoviti v Solunu kasačijska sodnija pod evropsko kontrolo. Reforma zahteva obnovitev volitev mirovnih sodnikov, to je, da obtoženci pridejo pred sodnike izišle iz srede ljudstva itd. Turčija se bo seveda protivila vsakim reformam.

* **Protí svobodni misli v Avstriji.** „Pravo lidu“ je priobčilo dekret deželnega šolskega sveta češkega, ki je naslovljen na vse okrajne šolske svete, v katerem jih poziva, naj mu poročajo o vseh manifestacijah, ki se prirede na Češkem o priliki mednarodnega kongresa „Svobodne misli“, ki se je preteklo dni vršil v Pragi. Dekret je podpisal sam namestnik Coudenhove. Zaraditega vlože socialisti v državni zbornici interpelacijo, v kateri bodo poudarjali, da so ta dekret navdihnili visoki prelati, ki si žele omejiti svobode protiklerikalnega časnikarstva.

* **Poljski socialni demokrati** so zborovali v Levovu. Zastopane so bile vse okrajne organizacije vse Galicije. Glavna točka zborovanja je bil razgovor o splošni, enaki, direktni in tajni volilni pravici za deželne zборе. Po daljši debati je bila soglasno sklenjena resolucija, v kateri se vse okrajne organizacije pozivljajo, naj začno odločno akcijo za končno priboritev splošne volilne pravice za deželne zборе. Ako bi se ne dovolila taka volilna pravica, se delavei ne bodo zadovoljili le z demonstracijami in protestnimi shodi, temveč bodo v skrajni sili pričeli splošni štrajk.

Vestnik.

Načelnik Slovenske Ljudske Stranke, dr. Šusteršič. V „Slov. Narodu“ čitamo: „V Biskajskem zalivu, pod Pirenejami, prav blizu španske meje leži morsko kopališče svetovne slave — Biaritz. To je kopališče, kje je francoska cesarica Evgenija preživljala navadno poletni čas, kjer prebiva vsako poletje bivša srbska kraljica Natalija, kjer sta se zaročila sedanji španski kralj in kraljica, kjer je angleški kralj Edvard kot prestolonaslednik preživel vesele dni. To je kopališče za kralje, za vojvode, za angleške lorde, španske grande, ruske kneze in ameriške milijardarje. To je kopališče, kjer zapravi človek v treh tednih, če „skromno“ živi, dosti več nego more v Ljubljani zaslužiti najboljši trgovec v vsem letu. V tem kopališču se mudi naš dični dr. Ivan Šusteršič. Prebil je več tednov v Parizu, potoval po celi Franciji in zdaj se koplje v mehkih valovih Atlantskega oceana v Biaritzu med kralji vojvodi in knezi. Na čigave stroške — to je vprašanje, ki se vsili človeku najprej. Advokatura, ki jo izvršuje dr. Šusteršič, mu toliko ne nese. To je čisto gotovo. Dohodki odvetniške pisarne bi dr. Šusteršiču komaj dovolili iti za par tednov v Gradež, v Porto Bose, ali v Kraljevico, ne pa v Pariz in celo v Biaritz. Ali mu ta izlet plača ljudska posojilnica?“ — Po Ljubljani govore, da se dr. Šusteršič z vso rodovino preseli na Dunaj. Za S. L. S. je storil že dovolj, sedaj mora nekoliko misliti — nase.

Slomškarjem v bodrilo: V letošnji sezoni se je plazil po Savinjskih plan ekscelencia in spe, Luengerjev oproda G z Dunaja. Ob tej priliki se je oglasil v Lučah ter se tam v neki črni družbi tako-le izrazil o našem stanu: „Die Lehrerschaft ist eine Bagage, aber wir müssen mit ihr rechnen.“

Iz „Učiteljske tiskarne“. Pri izvrševanju naročil šolskih tiskovin se nam jako olajša delo, ako cenjena šolska vodstva naročajo pravilno. Navesti je natančno število leg, oziroma pol ali komadov, naslovnih ali vložnih pol. Navede naj se, ali naj se tiskovina brošura ali trdo veže. — Vsakdo naj si napravi prepis naročila, da ve, kaj je naročil. — Vsa „Šolska naznanila“ se morajo tiskati letos s starim besedilom na orlov papir; stara „Šolska naznanila“ so neveljavna. — Poštne tiskovine za šolsko uporabo se razpošiljajo le po 100 komadov in uradne kuverte ne manj nego 100. — Pri naročitvi „Učnih načrtov“ naj se navede, za katero kategorijo se žele. — Bočni zapisniki za šol. leto 1907/08 se začne razpošiljati prve dni prihodnjega tedna. „Šolska naznanila“ in „Izpustnice“ pa v začetku oktobra. — Ker je gosp. Dragotin Hribar opustil zalogo šolskih tiskovin, je kupila naša tiskarna od njega nekaj tiskovin, da nima gosp. Hribar škode. Naj nikogar torej ne moti njegova tvrdka na nekaterih poslanih tiskovinah.

Ročni zapisnik je dotiskan in se začne razpošiljati prihodnji teden.

Na višji mestni realki v Idriji se začne šolsko leto 1907/08 dne 17. septembra. Učenci, ki žele nanovo vstopiti v I. razred, naj se oglase 15., vsi drugi pa 16. septembra pri ravnateljstvu. V pripravljalni razred se sprejemajo učenci tudi 16. septembra.

Protí nemškemu šolstvu na slovenskem Štajerskem! Največja nevarnost preti slovenskemu življu na Štajerskem po nemških ljudskih šolah, ki se ustanovljajo kar zaporedoma sredi med slovenskim prebivalstvom. Liki gobe čez noč rastejo na Spod. Štajerju ponemčevalnice. Nemški „Schulverein“ tozadevno dela z uprav elementarno silo. Treba le par našim „Nemcem“ temu društvu kar namigniti, pa le-to že z darežljivo roko razsiplje denar v ponemčevalne namene. Glej v tem oziru v novejšem času: Gabrje pri Celju, Bistrico, Hrastnik! — Če pomislimo, kako naše preprosto, še nezavedno ljudstvo po nemščini kar kopri in da nasprotniki naši skrbno gledajo na to, da kolikortoliko deco, ki pohaja nemške šole, z vsem potrebnim oskrbe, celo z obleko: potem je pač evidentno, da se iznarodovanje pri nas lahko in hitro vrši, to pa tembolj, ker se v paralizovanje tega žalostnega dejstva od naše strani skoraj ničesar ne stori. — Sedaj, ko nas ob veselem preobratu, ki se je izvršil pri naši Ciril-Methodovi družbi, navdaja najboljšje upanje, da bo ta družba posvetila tudi našim v narodnem oziru jako nevarno izpostavljenim krajem na Spodnjem Štajerskem večjo pozornost nego doslej, se bodo morale pač podružnice Ciril-Methodove poprijeti čilega in vztrajnega dela ter neumorno pričeti resno agitacijo v pridobivanje denarnih sredstev; zakaj le z gmotno dobro podprtim delom bomo zmogli kaj uspešnega doseči napram deravno jakemu protivniku! — S tem, da ustanovimo kje kak otroški vrtec ali pa da podpremo šolske sestre pri njih pred vsem — nabožnem delu, ne rešimo našega rodu narodne smrti... Vsak resničen narodnjak stori torej svojo dolžnost ter otmi, kar se še oteti da! Sveto služimo sveti domovini!

B r a n i r o d.

Slovenskim učiteljicam! Pregovor pravi: Kdor malega ne časti, velikega vreden ni. Tudi narod, ki je v majhnih rečeh majhen, ne bo napredoval. Velika je nebriznost malega slovenskega naroda. — Slovenske učiteljice do sedaj niso imele slovenskih vzorcev za zaznamovanje. Priredila sem „Slovensko abecedo za žen. r. dela.“ Splošna sodba je, da je bilo to potrebno. Časopisi so knjižico priporočali, tudi kritika je ugodna. Vendar pa ni tistega zanimanja, kot sem ga pričakovala. Res se je prodalo 600 knjižic, toda večina je šla na Štajersko in Primorsko. Iz tržaške okolice mi je pisala mlada Slovenka: „Prosim pošljite mi „Slovensko abecedo...“ Obljubljam Vam, da ne bom več rabila tujih vzorcev.“ — Res, človek bi kar objel tako navdušeno Slovenko! Kaj pa po nekod na Kranjskem? Učiteljici v Š... sta govorili: Knjižic slovenskih ne bova rabili! Hm. Iz Berlina pač? Res, majhni ljudje! — Med one, ki